

Boekbespreking

Albert Pilot is verbonden aan
IVLOS/Faculteit Scheikunde,
Universiteit Utrecht.

Boekbespreking van Schermer, K (2009). De effectieve projectgroep. Noordhoff Uitgevers, 138 pagina's. € 20,50, ISBN 978-90-01-77991-7.

Dit boek is bedoeld als handreiking aan studenten die in een projectgroep of team gaan samenwerken. Uiteraard is het ook bedoeld voor docenten die projecten organiseren en begeleiden. Op de bijbehorende website <http://www.effectieveprojectgroep.noordhoff.nl/> staat informatie die verdere toelichting geeft of materiaal dat in het boek wordt genoemd.

In het hoger onderwijs wordt steeds vaker gebruikgemaakt van het werken in groepen. Dat vraagt van studenten vaardigheden waarover ze niet altijd beschikken en die wel noodzakelijk zijn voor het effectief werken in groepen, zowel om een goed eindproduct te maken als om goede leerresultaten te bereiken. Uit onderzoek is gebleken dat dit gebrek aan vaardigheden nogal eens een potentieel effectief ontwerp van groepswork de das omdoet. Dit boek is erop gericht studenten informatie te geven over benodigde aspecten en vaardigheden en daarmee ook de docent te helpen het verwerven van die vaardigheden te ondersteunen. Om welke aspecten gaat het?

Het boek begint met een toelichting op het nut van projecten en besteedt daarbij ook aandacht aan de onderlinge afhankelijkheid van studenten. Het tweede hoofdstuk bespreekt wat er moet worden gedaan in een project, waaronder het contact met de opdrachtgever, plan van aanpak en beoordeling. De werkwijze en timing krijgen veel aandacht. Daarna komt de groepssamenstelling en -grootte aan de orde. Taakomvang en -verdeling, communicatie binnen de groep, rollen, ambitie en sollicitatie krijgen aandacht in concrete besprekingen en aanwijzingen. De fasering van het verloop van een project is de focus van het vierde hoofdstuk: het veranderingsproces, het probleem van de trage start, het vier-fasenmodel met 'forming, storming, norming en performing'. De fasen worden concreet besproken en voorzien van aanwijzingen, hoe om te gaan met tijdsindeling of uitstelgedrag en een checklist. De structuur van de groep komt aan de orde in hoofdstuk 5: hoe werken we samen? Het verdelen van verantwoordelijkheden, groepsrollen, macht en status worden besproken aan de hand van persoonlijkheidstypen zoals de Meyer-Briggs-indicator, de Big Five en de Roos van Leary. Het benutten van individuele kernkwaliteiten en uitdagingen wordt geplaatst tegenover het omgaan met allergieën en valkuilen, in een perspectief van het Johari-window. Subcultuur, conflicten en hantering daarvan sluiten dit hoofdstuk af. Daarna volgen enkele praktische hoofdstukken over vergaderen en taakverdeling (met tijdsplanning en verdeling over teamleden). Voortgangsevaluatie, de rollen van tutor, coach en begeleider, en peer assessment staan centraal in hoofdstuk 8. De slothoofdstukken betreffen de afronding in verslagen en presentaties, en beschouwingen over het eindresultaat. In dat hoofdstuk gaat het om (groeps)beoordelingen en reflectieactiviteiten. Een literatuurlijst en index sluiten het boek af.

Het boek is bedoeld voor studenten in het hoger onderwijs en dat maakt het waar: het is praktisch en geeft tegelijk een goede onderbouwing van het leren werken en studeren in projectgroepen. Het bevat praktische aanwijzingen en checklists, maar geeft tegelijk ook achtergronden en een degelijke onderbouwing zoals je die mag verwachten voor het hoger onderwijs. Het bevat alle essentiële onderdelen, maar is tegelijk beperkt in omvang met 138 goed vormgegeven pagina's.

Hoe verhoudt dit boek zich tot de resultaten van onderzoek naar projectgroepen en het studeren en doceren daarbinnen? Binnen de bedoelingen met dit boek en de beoogde doelgroep worden vrijwel alle relevante onderdelen aan de orde gesteld, op een toegankelijke manier. Maar het is ook een uitdaging om daarbij nog te realiseren dat het leerproces van de studenten niet uit het oog wordt verloren. Immers, een lastig probleem bij projectgroepen is steeds weer dat ze zich richten op het eindproduct van het project en uit het oog verliezen dat het ook is bedoeld om er veel van te leren. Op verschillende plaatsen in het boek wordt daar aandacht aan besteed, bijvoorbeeld in de slotfase van de reflectie. Maar de ervaring is dat ook dan de aandacht primair uitgaat naar het eindproduct. Door een zorgvuldige keuze van de opdracht en beoordeling kan die worden gericht op het formuleren van kennis, bijvoorbeeld een boundaryobject voor een volgende projectgroep. In het bijzonder bij authentieke taken en externe opdrachtgevers is dit mogelijk, maar niet eenvoudig. Dit is echter eerder een aandachtspunt voor docenten, die projectgroepen organiseren en taken formuleren, dan voor de studenten.

Kortom een waardevol boek in de Hoger Onderwijs Reeks, die nu dertig jaar bestaat en al veel expertise beschikbaar heeft gemaakt.